MİLLÎ EĞİTİM

Yıl: 2020 • Sayı: 49

Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi

ÖZEL SAYI

SALGIN SÜRECİNDE
TÜRKİYE'DE VE
DÜNYADA EĞİTİM

ISSN-1302-5600

MİLLÎ EĞİTİM

Özel Sayı/Special Issue **2020** • **Yıl**/Year: **49** • **Sayı**/Number: **1**

Üç ayda bir yayımlanır. Hakemli bir dergidir.
Published quarterly. A refereed journal.

Millî Eğitim Bakanlığı Adına Sahibi *Prof. Dr. Ziya SELÇUK*
The Publisher on Behalf of The Ministry of National Education *Millî Eğitim Bakanı*
Minister of National Education

Genel Yayın Yönetmeni *İsmail ÇOLAK*
General Publishing Director *Destek Hizmetleri Genel Müdürü*
General Director of Support Services

Yayın Yönetmeni *Hüseyin Burak FETTAHOĞLU*
Publishing Director *Ders Kitapları ve Yayımlar Daire Başkanı*
Head of Textbooks and Publications Department

Yazı İşleri Müdürü *Hikmet AZER*
Chief Editor

Yayın Kurulu *Prof. Dr. Mustafa SAFRAN Millî Eğitim Bakanlığı*
Editorial Board *Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Mehmet Öcal OĞUZ Ankara Hacıbayram Üniversitesi
Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin KÖKSAL Gazi Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Turğay ÖNTAŞ Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Dr. Muammer YILDIZ Millî Eğitim Bakanlığı

Başeditör *Hakkı USLU*
Editor in Chief

Editörler *Köksal DOĞAN*
Editors *Nazlı YILDIZ*
Nurcan ŞEN
Dr. Rabia Sultan GÜNEŞ KOÇ

Ön İnceleme Komisyonu *Hakkı USLU*
Pre-evalution Board *Köksal DOĞAN*
Nazlı YILDIZ
Dr. Rabia Sultan GÜNEŞ KOÇ

İngilizce Danışmanı *Nurcan ŞEN*
English Adviser

Sekreterya *Çetin ELMAS*
Secretariat

Dizgi/Kapak Tasarım *Pınar BALKIŞ*
Typesetting-Composition/Cover Design

Adres *Millî Eğitim Bakanlığı*
Address *Beşevler Kampüsü I Blok, 06560 Yenimahalle / ANKARA*
e-mail: med@meb.gov.tr web: dhgm.meb.gov.tr
Tel / Phone: 0 312 413 19 17 - 413 19 13

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları *7499*
Publications of Ministry of National Education
Süreli Yayınlar Dizisi *354*
Periodicals Series

24/09/2018 tarihli ve 17266783 sayılı makam oluru ile 700 adet basılmıştır.
The journal was printed as 700 pieces according to the authority approval of Ministery of National Education with the date of 24/09/2018 and the number of 17266783.

Bu Sayının Hakemleri
Guest Advisory Board

Prof. Dr. Alpaslan OKUR	*Sakarya Üniversitesi*
Prof. Dr. Binali TUNÇ	*Mersin Üniversitesi*
Prof. Dr. Bülent AKSOY	*Ankara Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ	*Balıkesir Üniversitesi*
Prof. Dr. Gökay YILDIZ	*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*
Prof. Dr. Hakan KOÇ	*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*
Prof. Dr. Hüseyin Hüsnü BAHAR	*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*
Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ	*Elazığ Fırat Üniversitesi (1)*
Prof. Dr. Levent DENİZ	*İstanbul Marmara Üniversitesi*
Prof. Dr. Mustafa YILDIZ	*Ankara Gazi Üniversitesi (1)*
Prof. Dr. Neriman ARAL	*Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ	*İstanbul Marmara Üniversitesi*
Prof. Dr. Nurettin KONAR	*Malatya Turgut Özal Üniversitesi*
Prof. Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL	*Eskişehir Anadolu Üniversitesi*
Prof. Dr. Osman Tolga ARICAK	*Gaziantep Hasan Kalyoncu Üniversitesi*
Prof. Dr. Sibel SOMYÜREK	*Ankara Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Suat UNGAN	*Trabzon Üniversitesi*
Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU	*Ankara Hacettepe Üniversitesi*
Prof. Dr. Şebnem KANDİL İNĞEÇ	*Ankara Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Veda ASLIM YETİŞ	*Eskişehir Anadolu Üniversitesi*
Prof. Dr. Yavuz ERİŞEN	*İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi*
Doç. Dr. A. Faruk LEVENT	*İstanbul Marmara Üniversitesi*
Doç. Dr. Abdurrahman MENGİ	*Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*
Doç. Dr. Abidin DAĞLI	*Diyarbakır Dicle Üniversitesi*
Doç. Dr. Ahmet BALCI	*Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi*
Doç. Dr. Akın EFENDİOĞLU	*Adana Çukurova Üniversitesi*
Doç. Dr. Ali MERÇ	*Eskişehir Anadolu Üniversitesi*
Doç. Dr. Aras BOZKURT	*Eskişehir Anadolu Üniversitesi*
Doç. Dr. Aynur KOLBURAN GEÇER	*Kocaeli Üniversitesi*
Doç. Dr. Ayfer ALPER	*Ankara Üniversitesi (2)*
Doç. Dr. Bayram BAŞ	*İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi*
Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN	*Yozgat Bozok Üniversitesi*
Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA	*Muş Alparslan Üniversitesi*
Doç. Dr. Cem TUNA	*Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*
Doç. Dr. Cevdet EPÇAÇAN	*Siirt Üniversitesi*
Doç. Dr. Dilek ÇAĞIRGAN	*İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa*
Doç. Dr. Ebru BOZPOLAT	*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*
Doç. Dr. Emrah EKMEKÇİ	*Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi*
Doç. Dr. Elif SAZAK	*Bolu Abant İzzet baysal Üniversitesi*
Doç. Dr. Eray ALACA	*Giresun Üniversitesi*
Doç. Dr. Erkan ÇER	*Amasya Üniversitesi*
Doç. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR	*Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*
Doç. Dr. Esra EREN	*Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi*
Doç. Dr. Fatma İLKER KERKEZ	*Muğla Sıtkı koçman Üniversitesi*
Doç. Dr. Eylem Yıldız FEYZİOĞLU	*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
Doç. Dr. Füsun EKŞİ	*İstanbul Medeniyet Üniversitesi*
Doç. Dr. Güldem Alev ÖZKÖK	*Ankara Hacettepe Üniversitesi*
Doç. Dr. Hacer ÂŞIK EV	*Manisa Celal Bayar Üniversitesi*
Doç. Dr. Hasan ÇAKIR	*Ankara Gazi Üniversitesi*
Doç. Dr. Harun ÇELİK	*Kırıkkale Üniversitesi*
Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ	*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi*
Doç. Dr. Hüseyin KAFES	*Antalya Akdeniz Üniversitesi*
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN	*Edirne Trakya Üniversitesi*
Doç. Dr. İbrahim GÜL	*Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi*
Doç. Dr. İlknur GÜVEN	*İstanbul Marmara Üniversitesi*
Doç. Dr. Lütfi ÜREDİ	*Mersin Üniversitesi*
Doç. Dr. Mehmet SAĞLAM	*Malatya İnönü Üniversitesi*
Doç. Dr. Mehmet FIRAT	*Eskişehir Anadolu Üniversitesi*
Doç. Dr. Mustafa AKDAĞ	*Malatya İnönü Üniversitesi*
Doç. Dr. Mehmet Ertuğrul UÇAR	*Aksaray Üniversitesi*
Doç. Dr. Melis YEŞİLPINAR UYAR	*Kütahya Dumlupınar Üniversitesi*
Doç. Dr. Neslihan KARAMAN	*Ankara Üniversitesi*

Doç. Dr. Niyazi ÖZER	*Malatya İnönü Üniversitesi*
Doç. Dr. Oğuz GÜRBÜZTÜRK	*Malatya İnönü Üniversitesi*
Doç. Dr. Ömer Faruk VURAL	*Sakarya Üniversitesi*
Doç. Dr. Özgür AKTAŞ	*Kars Kafkas Üniversitesi*
Doç. Dr. Özcan Erkan AKGÜN	*İstanbul Medeniyet Üniversitesi*
Doç. Dr. Seher ÇETİNKAYA	*Ordu Üniversitesi*
Doç. Dr. Selami ERYILMAZ	*Ankara Gazi Üniversitesi (2)*
Doç. Dr. Selma AKALIN	*KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi*
Doç. Dr. Seyithan DEMİRDAĞ	*Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*
Doç. Dr. Sevda KÜÇÜK	*İstanbul Üniversitesi Cerahpaşa*
Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK	*Ordu Üniversitesi*
Doç. Dr. Ümmühan AVCI	*Ankara Başkent Üniversitesi*
Doç. Dr. Ünal TÜRKÇAPAR	*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*
Doç. Dr. Veli BATDI	*Gaziantep Üniversitesi*
Doç. Dr. Yaprak Türkan YÜCELSİN TAŞ	*Marmara Üniversitesi*
Doç. Dr. Yavuz BOLAT	*Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi*
Doç. Dr. Yeşim ÖZER ÖZKAN	*Gaziantep Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Abdullah Nuri DİCLE	*Sinop Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Berk ÜSTÜN	*Bartın Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Ayda TAŞTEKİN	*Aksaray Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Bayram GÖKBULUT	*Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Birsel AYBEK	*Adana Çukurova Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Burcu AYDIN	*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Derya KAYIRAN	*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Denizer YILDIRIM	*Ankara Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Fatih BALAMAN	*Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Gonca SUBAŞI	*Eskişehir Anadolu Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Halil ERSOY	*Ankara Başkent Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Halil Erdem ÇOCUK	*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Hale H. TURHANGİL ERENLER	*Ankara Başkent Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Halil Ersoy	*Ankara Başkent Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Nisa BAŞARA BAYDİLEK	*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Meral MELEKOĞLU	*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Mine KİZİR	*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa ERSOY	*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Nur AKCANCA	*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Ömür ÇOBAN	*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (2)*
Dr. Öğretim Üyesi Perihan ULUCAN	*Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Salih BİRİŞÇİ	*Bursa Uludağ Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Selman ABLAK	*Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Suat ÇAPUK	*Adıyaman Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Süheyla BOZKURT	*Çankırı Karatekin Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Tuğra KARADEMİR COŞKUN	*Sinop Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Uğur BAŞARMAK	*Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi*
Dr. Öğretim Üyesi Zafer GÜNEY	*İstanbul Aydın Üniversitesi*
Öğrt. Görevlisi Şahin GÖKÇEARSLAN	*Ankara Gazi Üniversitesi*

Millî Eğitim dergisi; **TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin** *Türkçe veri tabanı ve* **SCOPUS, EBSCO, UDL-EDGE (i-Focus, i-journals, i-future)** *uluslararası veri tabanlarında indekslenmektedir.*

Abonelik Şartları

Derginin yıllık abonelik bedeli 40 TL'dir.
Abonelik için yıllık abone bedelinin **Döner Sermaye Müdürlüğü** *adına* **Ziraat Bankası**
TR 79 0001 0017 4505 4952 1351 93 *No.lu hesabına yatırılması ve makbuzun abonelik gerçekleştiren kişi ise T.C. kimlik numarası, kurum ise vergi numarası ve açık adres yazılarak Millî Eğitim Bakanlığı Beşevler Kampüsü I Blok, 06560 Yenimahalle/ANKARA adresine gönderilmesi gerekmektedir.*

Baskı-Dağıtım

MEB Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü
(0312) 413 42 03

Covid-19 Pandemi Döneminde Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında İncelenmesi

Examination of Distance Education Practices Conducted During the Covid-19 Pandemic Regarding the Views of Preservice Teachers

Araştırma Makalesi

Hafize ER TÜRKÜRESİN • 597

Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

The Opinions of the Teacher Candidates on Distance Learning Practices in the Covid-19 Pandemic Process

Araştırma Makalesi

Serkan DÜZGÜN, Süleyman Erkam SULAK • 616

Covid-19 Pandemisi Sürecinin Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlikleri Açısından İncelenmesi

Investigation of Covid-19 Pandemic Process in Terms of Professional Competences of Teacher Candidates

Araştırma Makalesi

İnanç ETİ, Betül KARADUMAN • 635

Yabancı Dil Hazırlık Sınıfındaki Üniversite Öğrencilerinin Eş Zamanlı Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri

The Views of the University Students From Foreign Language Preparation Program on Synchronous Distance Education

Araştırma Makalesi

Mustafa DOLMACI, Ahmet DOLMACI • 657

Yükseköğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Bakışı

Higher Education Students 'Views on Distance Education Practices

Araştırma Makalesi

Ayşe Betül AKDEMİR, Abdurrahman KILIÇ • 685

Koronavirüs Salgınının Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kelime Hazinelerine Yansıması

Reflection of the Corona Virus on the Vocabulary of Education Students

Araştırma Makalesi

Kadir KAPLAN • 713

Covid-19 Salgın Sürecinde Öğretmenlerin Kitap Okuma Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi

An Investigation of Teachers' Attitudes and Behaviors Towards Reading Books During the Covid-19 Pandemic

Araştırma Makalesi

Ahmet İhsan KAYA, Aslıhan KAYA, Recep BİNDAK • 737

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Covid 19 Pandemi Sürecinde Çevrimiçi Öğrenmeye İlişkin Hazırbulunuşluk ve Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Analysis of Relationship Between Readiness and Attitude Levels of Vocational School Students For Online Learning in Terms of Several Variables in the Process of Covid 19 Pandemic

Araştırma Makalesi

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ, Emine Kübra PULLU • 757

MİLLÎ EĞİTİM ● Cilt: 49 ● Özel Sayı/2020 ● Sayı: 1, (619-633)

ÖĞRETMEN ADAYLARININ COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Serkan DÜZGÜN[1], Süleyman Erkam SULAK[2]

1 Dr, Uzaktan Eğitim ve İletişim Derneği, serkanduzgun@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8635-4181.

2 Doç. Dr, Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, erkamsulak@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4042-891X.

Geliş Tarihi: 30.08.2020 **Kabul Tarihi:** 21.10.2020 **DOI:** 10.37669/milliegitim.787874

Öz: Bu makalede, Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim uygulamasına geçen bir devlet üniversitesindeki öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu, Ordu Üniversitesi'nin 2019-2020 eğitim öğretim döneminin bahar yarıyılında Sınıf Eğitimi ve Matematik Eğitimi Anabilim Dallarının 1-4. sınıflarında uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören toplam 132 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşleri" ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde, ölçek maddeleri web tabanlı olarak öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Elde edilen veriler, betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiki açıdan anlamlı olan farkın hangi gruplar arasında olduğunun tespit edilmesi amacıyla LSD testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adayları uzaktan eğitim uygulamalarının etkili olmadığını ancak öğretici olduğunu belirtmiştir. Genel olarak uzaktan eğitim uygulamalarını orta düzeyde başarılı bulmuşlardır. Ayrıca öğretmen adaylarının görüşleri arasında cinsiyet ve öğrenim gördükleri ana bilim dalları değişkenlerine göre ölçeğin genel puanları incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı; sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen eğitimi, Covid-19, pandemi, uzaktan eğitim, üniversite, sınıf öğretmeni, matematik öğretmeni, öğretmen adayları.

THE OPINIONS OF THE TEACHER CANDIDATES ON DISTANCE LEARNING PRACTICES IN THE COVID-19 PANDEMIC PROCESS

Abstract:

In this article, it is aimed to examine the opinions of pre-service teachers at a state university who started distance education during the Covid-19 pandemic on distance education practices. The study group of the research carried out in the descriptive screening model, in the spring semester of the 2019-2020 academic year of Ordu University, in Class 1-4. It consists of a total of 132 pre-service teachers who receive distance education in their classrooms. In the research, "The Student Views on Distance Education" scale was used as a data collection tool. During the data collection process, scale items were applied to pre-service teachers on a web-based basis. The data obtained were analyzed using descriptive statistics (frequency, arithmetic mean, standard deviation), independent samples t-test and one-way analysis of variance. LSD test was applied to determine between which groups the difference was statistically significant. As a result of the research, prospective teachers stated that distance education practices were not effective but were instructive. In general, they found distance education applications to be moderately successful. Also, when the general scores of the scale were examined according to the variables of gender and departments of education, there was no significant difference between the opinions of the teacher candidates; It is concluded that there is a significant difference according to the grade level variable.

Key Words: Teacher education, Covid-19, pandemic, distance education, university, primary school teacher, mathematics teacher, teacher candidates.

Giriş

Çin'in Wuhan şehrinde 2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan Covid-19 (Yeni Tip Koronavirus), kısa bir süre sonra dünyaya yayılmıştır. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2020 yılının Mart ayında pandemi ilan edilmiştir. Salgına karşı alınacak tedbirler kapsamında okulların tatil edilmesi de tavsiye edilmiştir. Ülkeler kendi koşullarını göz önünde bulundurarak farklı tarihlerde okulları tatil etmiştir. Türkiye'de de 23 Mart 2020 tarihi itibariyle bütün kademelerdeki okullar tatil edilmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) 13 Mart 2020 tarihinde duyurduğu kararla üniversiteler uzaktan eğitime geçmiştir.

Uzaktan eğitim, yıllardır dünya çapında ve Türkiye'de birçok sektör ve kademede kullanılan bir eğitim modelidir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve üniversiteler farklı amaçlar ve yöntemlerle uzaktan eğitim vermektedirler. MEB Açık Öğretim Okulları ile ortaokul ve lise düzeyinde diplomaya yönelik uzaktan eğitim hizmetleri vermekle birlikte örgün eğitime devam eden öğrencilere de EBA (Eğitim Bilişim Ağı) vb. araçlarla uzaktan eğitim hizmetlerini yürütmektedir. Yükseköğretimde de Anadolu Üniversitesi'nin başlattığı ve devam ettirdiği Açık Öğretim Fakültesi ile diplomaya yönelik üniversite eğitimi günümüzde birkaç üniversite tarafından yürütülmeye devam etmektedir. Pandemi öncesinde üniversiteler, YÖK'ün kararı ile örgün eğitim veren bölümlerde derslerinin %30'unu uzaktan eğitim ile verebilmekte idiler. Covid-19 pandemisi sürecinde YÖK bu kararını genişleterek ders yüzdesini %40'a çıkarmıştır. Bu kararla uzaktan eğitimin üniversitelerde daha etkin kullanılması hedeflenmiştir. Sonuç olarak, uzaktan eğitim bir zorunluluk haline gelmiştir. Öğrenciler artık derslerini akıllı telefonlarında, tabletlerinde, vb. diğer elektronik aygıtlarında alabiliyorlar. Pek çok öğrenci okula gelmeden ve saatlerce sınıfta oturmak zorunda kalmadan uzaktan eğitimin zaman ve mekân esnekliğini kullanarak eğitim alıyor. Uzaktan eğitimin en büyük endişelerinden biri öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen iletişiminde yüz yüze etkileşimin az olmasıdır. Bu durum araştırmacıları uzaktan eğitim ortamına etkileşimi dâhil etmenin yollarını aramaya yöneltmiştir (Jones vd., 2005; Stein, vd., 2005; Watts,2016). Hakeza salgının etkisini kaybetmeye başladığı dönemlerde Harvard University ve Princeton University gibi dünyadaki pek çok saygın üniversite öğrenimlerine uzaktan eğitimle devam edeceklerini ilan etmiştir. Türkiye'de de durum farklı değildir. Uzaktan Eğitim Merkezi olmayan devlet üniversitesi kalmamıştır. Ayrıca uzman personel istihdamı için YÖK tarafından üniversitelere ek kadrolar ihdas edilmiştir. Üniversitelerin uzaktan eğitim bütçeleri arttırılmıştır. Bununla birlikte öğretim üyelerinin ve öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik pek çok araştırma yapılmaktadır. Bu çalışmaların yükseköğretimde uzaktan eğitim hizmetlerinin verimliliğini arttıracağı ve nitelikli insan kaynağının gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca Covid-19 pandemisi benzeri durumlarda eğitim süreçlerinin kesintiye uğramamasına yardımcı olacaktır. Aristovnik, Keržič, Ravšelj ve Tomaževič (2020) tarafından 62 ülkeden 30.383 öğrenci ile yapılan çalışmada pandemi sürecinde öğrencilerin üniversitelerinin uzaktan eğitime geçişinden memnuniyetleri araştırmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin pandemi sürecinde her ne kadar evde kalmak ve tokalaşamamak gibi cesaret kırıcı kısıtlamalara maruz kalsalar da üniversitelerin öğretim kadrosundan ve halka ilişkiler faaliyetlerinden memnun kaldıkları ifade edilmiştir. Fakat bilgisayar becerilerinin eksikliği ve göreceli olarak gerçekleşen yüksek iş yükü algısı uzaktan eğitime karşı bakış açısını olumsuz yönde etkilemiştir.

Uzaktan eğitim kavramı uzun yıllardır eğitim alan yazında kullanılan bir kavramdır. Berge ve Mrozowski (2001) tarafından yapılan çalışmada 1419 adet makale taranmış ve uzaktan eğitimin etkililiğine dair sorular değerlendirilmiştir. Bu çalışma, uzaktan eğitim alanında birçok çalışma yapıldığını göstermektedir. Kelime karşılığı

olarak bakıldığında; eğitim sürecinde öğrenen ile öğreticinin mekânsal olarak uzak kalmalarından kaynaklandığı görülmektedir. Fakat bu kavram yalnız eğitim sürecinde mekânsal uzaklığı ifade etmez. Öğrenen ile öğreticinin kısmen farklı zamanlarda eğitim sürecine devam edebileceğini de ifade etmektedir. Clark (2008) uzaktan eğitimin zamandan ve mekândan tasarruf sağlayarak yüz yüze eğitime göre daha etkili olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler; öğrenme materyallerini en son bilimsel gelişmelere göre kısa sürede güncelleyebilirler. Kendilerini geliştirmek için de uzaktan eğitimi kullanabilirler. UNESCO (2002) tarafından yayımlanan raporda; uzaktan eğitimin, teknik, sosyal ve ekonomik açıdan değerlendirildiğinde sayısız avantaj sunduğu ifade edilmiştir. Uzaktan eğitim, öğrenme ve eğitim fırsatlarına erişimi artırır, güncelleme, yeniden eğitim ve kişisel zenginleştirme için artan fırsatlar sağlar. Eğitim kaynaklarının maliyet etkinliğini artırır, mevcut eğitim yapılarının kalitesini ve çeşitliliğini destekler, kapasiteyi geliştirir ve güçlendirir. Dünyada ve Türkiye'de mektupla öğretim olarak başlayan uzaktan eğitim faaliyetleri günümüzde bilgisayar ve mobil araçlarla çok daha etkili bir şekilde yapılabilmektedir (Bozkurt, 2017; Kırık, 2016; Somuncuoğlu, 2005; Rüzgar, 2004).

Uzaktan eğitim faaliyetleri örgün eğitime destek niteliği de taşımaktadır. Örgün eğitim geleneksel yaşam anlayışımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Bununla birlikte geleneksel yaşam biçimimiz teknolojik gelişmelerin etkisi ile değişmektedir. Olağanüstü olaylar değişimi hızlandırabilir. Doğal afetler, salgınlar ve savaşlar bunların başındadır. Uzaktan eğitimde de teknolojinin gelişimi ile kademeli bir gelişim süreci gerçekleşmiştir. Uzaktan eğitim, senkron (eş zamanlı) ve asenkron (eş zamanlı olmayan) araçlarla gerçekleştirilebilir. Uzaktan eğitim uygulamalarının geçmişine baktığımızda çoğunlukla asenkron araçların kullanıldığını görmekteyiz. Asenkron etkileşimin sağladığı en temel fayda öğrencinin her zaman ve her yerde eğitime ulaşabilmesidir (Buxton, 2014; Hrastinski, 2008; Stein, Wanstreet ve Calvin, 2009). Senkron etkileşimde ise anlık ses ve/veya görüntü akışının gerçekleşmesi ve anında geri bildirim alınabilmesi söz konusudur. Her iki etkileşimde de amaç öğrencinin uzaktan eğitim ve öğrenme sürecine aktif olarak katılmasıdır (Giesbers vd, 2014 ve McBrien vd, 2009).

Dijital öğrenme araçları ile uzaktan eğitim artık; mekândan ve zamandan bağımsız, öğrenenin öğrenme hızına ve öğrenme stiline göre ilerleyebildiği bir eğitim modeli olmuştur. Fakat bunun doğru gerçekleşmesi için bazı koşulların sağlanmasına ihtiyaç vardır. Aksi halde yaşanan sorunlar uzaktan eğitimin niteliğini düşürür. Bu koşulları 4 ana başlık altında toplayabiliriz. Birincisi altyapı; teknolojik yazılım ve donanım yeterli düzeyde olmalıdır. Hem öğrenme sürecini gerçekleştiren kurum hem öğretici hem de öğrenci açısından yeterli donanım ve erişim hızı bulunmalıdır. İkinci olarak içerik; kullanılacak müfredat, yazılı, görsel ve işitsel kaynaklar uzaktan eğitimin felsefesine uygun olarak sunulmalıdır. Üçüncüsü öğretici; eğitim sürecini gerçekleştirecek öğreticiler uzaktan eğitim yöntemlerini iyi bilmeli ve verimli olarak kullanacak düzeyde olmalıdır. Dördüncüsü ise öğrenen; değişen çağda nesillerin de alışkanlıklarının ve

bakış açılarının değiştiği aşikârdır. Z kuşağı olarak adlandırılan günümüz gençlerinin dijital yaşam becerilerine yatkın olduğu bilinmektedir. Artık öğrencilerin okullarına her yerden erişim ve okul ortamı ile etkileşim imkânı bulunmaktadır. Öğrenciler yapay zekâ uygulamaları ile sürekli kendilerine yardımcı olacak imkânlara sahiptirler. Zaman ve mekândan bağımsız gerçekleşebilecek bu uygulamalar uzaktan eğitimi de desteklemektedir (Jones ve Martin, 2007). Fakat bu durum beraberinde öğrenen ile öğreten arasında bazı çatışmaları da doğurmaktadır. Günümüz Z kuşağı öğrencileri ile günümüz Y kuşağı öğreticileri arasında bazı farklılıklar vardır. Z kuşağının kişilerarası etkileşime ihtiyaç duymadan bağımsız öğrenme istekleri fazladır. Öğrendiklerini uygulamak için başkalarının yapmasını izlerler. Youtube'a olan ilginin altında yatan sebeplerden biri de budur (Seemiller ve Grace, 2017). Bu sebeplerle uzaktan eğitim süreçlerinin Z kuşağı özelliklerini göz önünde bulundurarak yeniden tasarlanmasına ve yönetilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca öğrenenlerin uzaktan eğitim süreçlerini etkili yürütmeleri için öncelikle bazı becerilere sahip olmaları gerekmektedir. 21. yüzyıl becerileri olarak da karşımıza çıkan; aktif öğrenme, öz disiplini sağlayabilme, içsel motivasyonu güçlendirme, zaman yönetimi, kendini ifade edebilme, teknolojiyi kullanma, problem çözme, kritik düşünme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme becerileri bunlardan en önemlileridir.

Öğrenenler için temel becerilerin öğrenilmesinde ve geliştirilmesindeki öncelikli faktör uzaktan eğitime yönelik tutumdur. Tutumları belirleyen ise bakış açısı ve algıdır. Bakış açısı geçmiş yaşantılar ve deneyimlerle şekillenir. Algıları yönlendiren ise ortamdır. Ortam içinde bulunduğumuz ve etkileşime girdiğimiz her çeşit öğedir. Uzaktan eğitime karşı tutumu belirleyen de bu aşamada katıldıkları uzaktan eğitim faaliyetleri olacaktır. Bu açıdan öğretmen adaylarının görüşlerini ve tutumlarını anlamak gelecekteki uzaktan eğitim çalışmalarına ışık tutacaktır.

Amaç

Covid-19 pandemisi sürecinde zorunluluk olarak uzaktan eğitime geçen öğretmen adaylarının nitelikli bir eğitim alıp almadıkları incelenmelidir. Çünkü öğretmenlik mesleği teori ve uygulamayı içinde barındıran bir meslektir. Uzaktan eğitim uygulamalarında, teorik bilgiden ziyade uygulama boyutunun nasıl gerçekleştiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca bir bütün olarak ele alındığında uzaktan eğitim uygulamalarının niteliği sorgulanmalıdır. Bu nedenle eldeki araştırmanın amacı, Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime geçen öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri nedir?

2. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında öğrenim gördükleri ana bilim dallarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, çalışma grubundaki öğretmen adaylarının görüşleri olduğu gibi tanımlandığı için betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2010). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri; cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim gördükleri anabilim dalı değişkenlerine göre incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ordu Üniversitesinin 2019-2020 eğitim öğretim döneminin bahar yarıyılında Sınıf Eğitimi (n=63) ve Matematik Eğitimi Anabilim Dallarında (n=69) uzaktan eğitim uygulamaları ile 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim görmekte olan 132 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu, zaman ve uygun şartlar gözetilerek kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Her iki anabilim dalında da öğrenci dağılımları benzerlik gösterdiği için bu anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adayları çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmaya katılanların kişisel bilgileri alınmamış ve katılımları bir ön onay formu ile teyit edilmiştir. Ayrıca, daha sonra araştırmadan çıkmak isteyenler için de bir kod verilmiştir. Araştırmada etik sorumluluklar yerine getirilmiş ve gönüllülük esas alınarak çalışma grubu oluşturulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının anabilim dalları ve sınıf düzeylerine göre dağılımı

Anabilim Dalı Öğrenci Dağılımı	**Cinsiyet**	**1. Sınıf**	**2. Sınıf**	**3. Sınıf**	**4. Sınıf**	**Toplam**	
Sınıf Eğitimi	Kadın	48	44	45	42	179	235
	Erkek	14	16	14	12	56	
Matematik Eğitimi	Kadın	46	42	41	44	173	226
	Erkek	13	14	14	12	53	
Çalışma Grubu Öğrenci Dağılımı							
Sınıf Eğitimi	Kadın	6	12	9	24	51	63
	Erkek	2	1	4	5	12	
Matematik Eğitimi	Kadın	21	14	8	15	58	69
	Erkek	5	2	2	2	11	

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Yıldırım, Yıldırım, Çelik ve Karaman (2014) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşleri" ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; 18 maddeden oluşmakta ve dört faktör (Kişisel Uygunluk, Etkililik, Öğreticilik ve Yatkınlık) içermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Faktörlerin iç tutarlılıkları ise; Kişisel Uygunluk faktörü .86, Etkililik faktörü .81, Öğreticilik .80 ve Yatkınlık .79 'dur. Bu sonuçlar ölçeğin uzaktan eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi için güvenilir ve yeterli olduğunu göstermektedir. Ölçek maddelerinin değerlendirilmesinde beşli likert tipi seçenekler kullanılmıştır. Puan aralıkları şu şekildedir;

Kesinlikle Katılmıyorum (oldukça yetersiz): 1.00-1.79

Katılmıyorum (yetersiz): 1.80-2.59

Kararsızım (orta düzeyde yeterli): 2.60-3.39

Katılıyorum (yeterli): 3.40-4.19

Tamamen Katılıyorum (oldukça yeterli): 4.20-5.00

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Araştırmada veriler Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitime başlayan Ordu Üniversitesinin 2019-2020 eğitim öğretim döneminin bahar yarıyılında derslerin bitiminde toplanmıştır. Üniversitenin kendi uzaktan eğitim altyapısı bulunmakta ve dersler senkron ve asenkron olarak işlenmektedir. Veri toplama sürecinde, veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek, dijital forma dönüştürülmüş ve çalışma grubundaki öğretmen adaylarının e-mail adreslerine gönderilerek web tabanlı olarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 25,0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde hangi test türünün kullanılacağına karar vermek için normal dağılım değerleri incelenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdikleri, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ve -2 aralığında (George ve Mallery, 2010) olduğu görülmüştür (Çarpıklık: -1.138; Basıklık: 1.086). Bu nedenle araştırmada veri analiz sürecinde parametrik testler kullanılmıştır. Veriler, betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiki açıdan anlamlı olan farkın hangi gruplar arasında olduğunun tespit edilmesi amacıyla LSD testi uygulanmış ve anlamlılık $p<.05$ temel alınarak hesaplanmıştır.

Araştırmanın Etiği

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan "Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşleri" ölçeğinin kullanım izni Yıldırım vd. (2014)'den elektronik posta yoluyla alınmıştır. Ayrıca araştırmanın gerçekleştirildiği üniversitenin bilimsel araştırma

etik kurulundan araştırmanın etik onayı alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ise, çevrimiçi formu gönüllü olarak dolduran öğretmen adayları oluşturmuştur.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının "Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşleri" ölçeğine verdikleri cevapların alt faktör ve genel ortalamaları, standart sapma değerleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Ölçek alt faktörleri ve genel ortalamalarına ilişkin bulgular

	n	Minimum	Maksimum	$\overline{x}$	Std. Sapma
F1-Kişisel Uygunluk	132	1	4.83	2.55	1.01
F2-Etkililik	132	1	5	1.97	1.00
F3-Öğreticilik	132	1.50	5	4.11	.83
F4-Yatkınlık	132	1	4.33	2.20	.91
Genel	132	1.78	3.78	2.68	.44

Tablo 2'de görüldüğü gibi ölçeğin alt faktörlerinin ortalamaları 1.97 ile 4.11 arasında değişmektedir. Ölçeğin Öğreticilik faktörünün aritmetik ortalamasının $\overline{x} = 4.11$ olduğu ve maddelere verilen cevapların katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu durumda uzaktan eğitim uygulamalarının katılımcılar tarafından öğretici olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Araştırmanın alt faktörleri arasında en düşük ortalama değeri ise *Etkililik* ($\overline{x} = 1.97$) faktöründedir. Katılımcılar uzaktan eğitim uygulamalarını etkili bulmamıştır. Ölçeğin genel ortalaması ise $\overline{x} = 2.68$ olarak bulunmuş ve maddelere verilen cevapların kararsızım düzeyinde olduğu anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	$\overline{x}$	*Ss*	*sd*	*t*	*p*
F1-Kişisel Uygunluk	Kadın	109	2.50	1.03	130	-1.266	.208
	Erkek	23	2.79	.91			
	Toplam	132					
F2-Etkililik	Kadın	109	1.96	1.00	130	-.135	.893
	Erkek	23	2.00	1.01			
	Toplam	132					
F3-Öğreticilik	Kadın	109	4.15	.85	130	1.290	.199
	Erkek	23	3.91	.67			
	Toplam	132					
F4-Yatkınlık	Kadın	109	2.20	.92	130	.093	.926
	Erkek	23	2.18	.89			
	Toplam	132					
GENEL	Kadın	109	2.67	.44	130	-.484	.629
	Erkek	23	2.72	.45			
	Toplam	132					

p>.05

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yoktur. Ayrıca erkek ($\overline{x}$=2.72) ve kadınların ($\overline{x}$=2.67) ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyine göre varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	*F*	*p*	Anlamlı Fark (LSD)
F1-Kişisel Uygunluk	Gruplar arası	14.248	3	4.749	4.986	.003*	4 ve 2 4 ve 3
	Gruplar içi	121.936	128	.953			
	Toplam	136.184	131				
F2-Etkililik	Gruplar arası	10.348	3	3.449	3.621	.015*	4 ve 2 4 ve 3
	Gruplar içi	121.924	128	.953			
	Toplam	132.272	131				
F3-Öğreticilik	Gruplar arası	6.592	3	2.197	3.360	.021*	2 ve 1 4 ve 2
	Gruplar içi	83.709	128	.654			
	Toplam	90.301	131				
F4- Yatkınlık	Gruplar arası	7.904	3	2.635	3.313	.022*	4 ve 3
	Gruplar içi	101.795	128	.795			
	Toplam	109.699	131				
GENEL	Gruplar arası	1.721	3	.574	3.046	.031*	4 ve 2
	Gruplar içi	24.105	128	.188			
	Toplam	25.826	131				

p<.05

Tablo 4'e göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (p=.031, p<.05). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan LSD testi sonuçlarına göre, 4. ve 2. sınıflar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cevaplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde bu farklılığın 4. sınıflar (4. sınıf $\overline{x}$ =2.81; 2. sınıf $\overline{x}$ =2.54) lehine olduğu anlaşılmaktadır. Ölçeğin alt faktörleri için katılımcı görüşleri incelendiğinde sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir: *Kişisel uygunluk* faktörü (p= .033, 4 ve 2. sınıflar, 4 ve 3. sınıflar; 4. sınıflar lehine), *etkililik* faktörü (p= .015, 4 ve 2. sınıflar, 4 ve 3. sınıflar; 4. sınıflar lehine), öğreticilik faktörü (p= .021, 2 ve 1. sınıflar- 2 sınıf lehine, 4 ve 1. sınıflar- 1. sınıf lehine), *yatkınlık* faktörü (p= .022, 4 ve 3. sınıflar-3. sınıflar lehine).

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında öğrenim gördükleri ana bilim dallarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin anabilim dallarına göre t-testi sonuçları

	Anabilim Dalı	n	$\overline{x}$	*Ss*	*sd*	*t*	*p*
F1-Kişisel Uygunluk	Sınıf Eğitimi	63	2.70	1.04	130	1.662	.099
	Matematik Eğitimi	69	2.41	.98			
	Toplam	132					
F2-Etkililik	Sınıf Eğitimi	63	2.22	1.07	130	2.853	.005*
	Matematik Eğitimi	69	1.74	.88			
	Toplam	132					
F3-Öğreticilik	Sınıf Eğitimi	63	3.99	.91	130	-1.589	.114
	Matematik Eğitimi	69	4.22	.73			
	Toplam	132					
F4-Yatkınlık	Sınıf Eğitimi	63	2.10	.89	130	-1.251	.213
	Matematik Eğitimi	69	2.29	.93			
	Toplam	132					
GENEL	Sınıf Eğitimi	63	2.75	.47	130	1.945	.054
	Matematik Eğitimi	69	2.61	.40			
	Toplam	132					

p<.05

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında öğrenim gördükleri ana bilim dallarına göre ölçeğin genelinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p= .054,). Ancak etkililik alt faktörü için Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır (p= .005).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ülkemizde Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitime geçen bir üniversitede öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmada ulaşılan sonuçlar ilgili literatür ışığında karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmada elde edilen sonuçlar alt problemler sırasına göre belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları uzaktan eğitim uygulamalarını etkili bulmamıştır ($\overline{x}$ = 1.97). Ancak bu uygulamaların öğretici ($\overline{x}$ = 4.11) olduğunu belirtmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise öğretmen adayları uzaktan eğitim uygulamalarını orta düzeyde ($\overline{x}$ = 2.68) yeterli bulmuştur. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin ölçeğin genelinde verdikleri cevaplar incelendiğinde, cinsiyete ve öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı; sınıf düzeylerine göre 4. ve 2. sınıflar arasında 4. sınıflar lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırmaya katılan anabilim dallarındaki 4. sınıf öğrencilerinin ilgili programlardaki derslerin çoğunu yüz yüze eğitim uygulamaları ile almasının ve uygulama ağırlıklı derslerin çoğunu son sınıfa kadar tamamlamalarının bir sonucu olarak yorumlanabilir. Çünkü uygulama ağırlıklı dersler uzaktan eğitim yoluyla sağlıklı yürütülememektedir. Bu sonuçlar; Almuraqap (2020), Utomo (2020) ve Nenko vd. (2020) tarafından yapılan araştırmalarının sonuçları ile tutarlık göstermektedir. Almuraqab'ın (2020) Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki üniversite öğrencilerinin Covid-19 pandemisinde gerçekleştirilen uzaktan eğitime yönelik algılarını ve tutumlarını anlamak için gerçekleştirdiği çalışmasına, Dubai Üniversitesinden 133 üniversite öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin %55'i uzaktan eğitimden memnun olduğunu belirtmiştir. Utomo (2020) yaptığı çalışmada; Endonezya'daki üniversite öğrencilerinin Covid-19 pandemisinde edindikleri uzaktan eğitim süreçlerine ait verileri ortaya koymuştur. Bu araştırmaya göre; öğrencilerin %53'ü uzaktan eğitim sürecinden memnun olmamıştır. %47'si memnun olmuştur. Nenko vd. (2020) araştırmalarını, Ukrayna'daki üniversitelerde Covid-19 pandemisinde gerçekleşen uzaktan eğitim süreçlerinin etkililiğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırmaya toplam 540 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda, en çok kullanılan uzaktan eğitim araçları, öğrenme süresi, boş zaman etkinliklerinin türleri, katılımcıların uzaktan eğitime hazır olma durumları, uzaktan öğrenmeyi etkileyen faktörler (beceriler, internet hızı, duygular) vb. ortaya konmuştur. Öğrencilerin %60'ının uzaktan eğitimden memnun olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırmamızın sonuçlarından farklı olarak, Altınpınar ve Başar (2020) çalışmalarında; denizcilik alanında yükseköğretime devam eden öğrencilerin covid-19 pandemisindeki uzaktan eğitim hizmet kalitesi ve hizmet performansı konusunda, servis kalitesi bakımından algı ile beklenti arasında birtakım farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Servis performansı değerlendirildiğinde, sistemin yaygın şekilde kullanılmaya başlanmasının henüz çok yeni olmasına rağmen öğrenciler tarafından sistem ve uzaktan eğitimde hizmet veren eğitmenlerin performansı yeterli bulunmuştur.

Uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmaların sonuçları, eldeki araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu araştırmalar ve eldeki araştırma sonuçlarına dayanarak üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamalarından orta düzeyde memnun oldukları söylenebilir. Bununla birlikte uzaktan eğitim uygulamaları, bazı noktalarda (etkililik, kişisel uygunluk, yatkınlık vb.) yetersiz görülmektedir. Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime çok hızlı geçiş yapılması doğal olarak beraberinde pek çok

sorunu getirmiştir. Yeterli alt yapının bulunmayışı, alanda uzman personelin azlığı, içerik eksikliği ve en önemlisi öğrenci ve öğretim üyelerinin yeterli hazır bulunuşluğa sahip olmayışı sayılabilir (TEDMEM, 2020). Bu sorunlar uzaktan eğitime yönelik algıyı da etkilemektedir. Christensen'e (2001) göre, uzaktan eğitimle ilgili en önemli konu, eğitmenlerin hazırlıklı olmaları ve öğrencilerin tutumudur. Eğitmenler hazırlıklı olmazsa ve öğrenciler teknolojiyi yararlı olarak görmezlerse uzaktan eğitime açık olmayacaklardır.

Araştırma sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir;

1. Uzaktan eğitim uygulamalarının etkili olması için bu sistemleri kullanan öğretim elemanları öğrencilerin ilgisini çeken ve öğrencilerin daha çok aktif olmalarını sağlayan öğretim modellerini *tercih etmelidir.*

2. Uzaktan eğitim uygulamaları, Üniversitelerin ana bilim dallarının eğitim öğretim özelliklerine göre şekillendirilmelidir.

3. Bu araştırma, Üniversite öğrencilerinin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda uzaktan eğitim sisteminin diğer unsurları da incelenmelidir. Örneğin; uzaktan eğitim hizmeti veren öğretim elemanlarının görüşleri ve uzaktan eğitim sistemini hazırlayan teknik personelin görüşleri alınarak sitemin daha etkili ve verimli hale getirilmesi sağlanabilir.

Kaynakça

ALMURAQAB, N. A. S. (2020) Shall Universities at the UAE Continue Distance Learning after the COVID-19 Pandemic? Revealing Students' Perspective. *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology* (IJARET), 11(5), 226-233.

ALTINPINAR, İ. ve Başar, E. (2020). Yükseköğretim denizcilik eğitiminde, uzaktan eğitim hizmet kalitesi ve performansının ölçülmesi. *Mersin Üniversitesi Denizcilik ve Lojistik Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 48-61.

ARISTOVNIK, A., Keržič, D., Ravšelj, D., Tomaževič, N. & Umek, L. (2020). Impacts of the COVID-19 pandemic on life of higher education students: A Global Perspective. *Preprints* 1-35.

BERGE, Z. & Mrozowski, S. (2001). Review of research in distance education, 1990 to 1999. *American Journal of Distance Education*. 15, 5-19.

BOZKURT, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2),85-124.

BUXTON, E. (2014). Pharmacists' perception of synchronous versus asynchronous distance learning for continuing education programs. *American Journal of Pharmaceutical Education,* 75(1), 17.

CHRISTENSEN, E. W., Anakwe, U. P. & Kessler E. H. (2001) Receptivity to distance learning: the effect of technology, reputation, constraints, and learning preferences. *Journal of Research on Computing in Education*, 33 (3), 263 – 279.

CLARK, R.C. (2008). *Distance learning and the science of instruction: proven guideline for consumens and designers of multimedia learning, second edition.* San Francisco: John Wiley & Sons, Inc.

GEORGE, D. V. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update* (10a ed.) Boston: Pearson.

GIESBERS, B., Rienties, B., Tempelaar, D. & Gijselaers, W. (2014). A dynamic analysis of the interplay between asynchronous and synchronous communication in online learning: The impact of motivation. *Journal of Computer Assisted Learning*, 30, 30-50.

HRASTINSKI, S. (2008). A study of asynchronous and synchronous e-learning methods discovered that each supports different purposes. *Educause Quarterly*, 4, 51-55.

JONES, J. G., Morales, C. & Knezek, G. A. (2005). 3-dimensional online learning environments: Examining attitudes toward information technology between students in Internet-based 3-dimensional and face-to-face classroom instruction. *Educational Media International*, 42(3), 219-236.

JONES, V., Jo, J. & Martin, P. (2007). Future Schools and How Technology can be used to support Millennial and Generation-Z Students. In ICUT 2007 (Proc. B), *1st Int. Conf. Ubiquitous Information Technology.* 886-891.

KARASAR, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. Yirmi Birinci Baskı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

KIRIK, A. (2016). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.

MCBRIEN, J. L., Jones, P. & Cheng, R. (2009). Virtual spaces: Employing a synchronous online classroom to facilitate student engagement in online learning. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 10(3).

NENKO, Y., Kybalna, N. & Snisarenko, Y. (2020). The COVID-19 Distance Learning: Insight from Ukrainian students. *Brazilian Journal of Rural Education,* 5, 35-46.

RÜZGÂR, N. S. (2004). Distance education in Turkey. *Turkish Online Journal of Distance Education*-TOJDE, 5(2), 22-32.

SEEMILLER, C., & Grace, M. (2017). Generation Z: Educating and Engaging the Next Generation of Students. *About Campus*, 22(3), 21–26.

SOMUNCUOĞLU, D. (2005). Türkiye'de ve dünyada uzaktan eğitim uygulamaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 9(3), 85-100.

STEIN, D. S., Wanstreet, C. E., Calvin, J., Overtoom, C. & Wheaton, J. E. (2005). Bridging the transactional distance gap in online learning environments. *The American Journal of Distance Education,* 19(2), 105-118.

STEIN, D. S., Wanstreet, C. E., ve Calvin, J. (2009). How a novice adult online learner experiences transactional distance. The Quarterly Review of Distance Education, 10(3), 305-311. Retrieved from http://eric.ed.gov/?id=EJ889334

TEDMEM. (2020). COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

UNESCO (2002). *Open and distance learning – Trends, policy and strategy considerations,* Paris, FR.

UTOMO, M.N.Y., Sudaryanto, M. & Saddhono, K. (2020). Tools and strategy for distance learning to respond COVID-19 pandemic in Indonesia. *Ingénierie des Systèmes d'Information*, 25(3), 383-390.

WATTS, Lynette. (2016) Quarterly Review of Distance Education; *Charlotte*, 17(1), 23-32.

YILDIRIM, S., Yıldırım, G., Çelik, E. ve Karaman, S. (2014). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri: bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi,* 3(3), 365-370.